

*До разової спеціалізованої вченої ради  
по захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії у  
Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»  
65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26*

## **РЕЦЕНЗІЯ**

**кандидата політичних наук, доцента кафедри політичних наук і  
права Південноукраїнського національного педагогічного  
університету імені К. Д. Ушинського Пронози Інни Іванівни  
на дисертацію Гайдаєнка Павла Леонтійовича «Харизматичне  
лідерство: порівняльний аналіз стилю керівництва в демократичних  
та недемократичних системах», подану на здобуття наукового ступеня  
доктора філософії за спеціальністю 052 – політологія, в галузі знань 05  
– соціальні та поведінкові науки.**

**Актуальність теми дисертаційного дослідження.** Тема дисертації, обрана Павлом Леонтійовичем Гайдаєнком, розглядає сучасні підходи до дослідження теорії лідерства і харизми. Актуальність цього дослідження підкреслюється формуванням харизматичного лідерства в умовах конкурентної політичної арени демократичних держав, а також необхідністю детального вивчення особливостей та стилю керівництва в недемократичних системах. Дисертаційна робота є вкрай актуальною в контексті культурно-історичних диференція

Глибоке дослідження теми дозволяє чітко розглянути вплив харизматичних лідерів на формування політичного світогляду у політичних практиках різних країн. Дослідження має велике значення в сучасному світовому політичному контексті, особливо для України, яка знаходиться у

стані війни та стикається з численними викликами, як зовнішніми, так і внутрішніми.

### **Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків.**

Здобувач ретельно проаналізує коріння теорій харизматичного лідерства та основні тенденції його розвитку у контексті цінностей демократичних та недемократичних політичних систем. Особливу увагу заслуговує міждисциплінарний огляд основних теоретико-методологічних підходів, що визначають вплив харизматичних лідерів на сучасну політичну арену. Досягненням є проведений порівняльний аналіз, який дозволяє визначити та розкрити стилі та методи керівництва харизматичних лідерів країн з урахуванням як особистих якостей лідера, так і політичного режиму, на який орієнтована його політика. Таким чином, представлене дослідження ґрунтується на міцному теоретичному фундаменті.

Дисертант використовує загальнонаукові та спеціальні методи наукового аналізу, приділяє особливу увагу міждисциплінарному підходу. Цей підхід дозволяє відійти від інструменталістських оцінок і розглянути проблему функціонування харизматичного лідерства у рамках різних галузей суспільних наук у широкому контексті соціально-політичних трансформацій. Обґрунтованість наукових положень та висновків, які винесені на захист, обумовлена міцною теоретичною базою та детальним описом і порівняльним аналізом впливу особистості харизматичних лідерів на політичне становище демократичних і недемократичних систем. Розроблена ґрунтовна теоретико-методологічна база та творче застосування загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, у тому числі широкого масиву актуального фактологічного матеріалу з різноманітних джерел вітчизняних та іноземних джерел, а також критичний авторський аналіз матеріалів дозволили дисертанту представити феномен харизматичного лідерства не лише як набір інструментів для побудови іміджу лідера на політичній арені, але й як новий підхід до розгляду

розвитку політичних режимів та глобальних політичних змін. Цей підхід враховує непередбачуваність подій, з одного боку, і піддатливість розхитаних політичних режимів окремим лідерським особистостям.

**Новизна одержаних результатів дослідження.** Дана робота представляє собою дослідження харизматичного лідерства в контексті української політичної науки, яке розглядає явище як складну систему методів, стилів та мотиваційних практик, спрямованих на вплив на суб'єктів з метою досягнення визначених цілей. Дисертантом було уточнено загальну концепцію лідерства та розроблено класифікацію основних теоретико-методологічних підходів, що сформувалися у сфері дослідження впливу харизми на політичні процеси. Також були визначені підходи до вивчення впливу особистості на політичні процеси і описано ключові форми функціонування харизматичного лідерства в Україні. Особливу увагу було приділено результатам дослідження використання харизматичних методів політичними лідерами різних систем. В дослідження також включено аналіз публічних звернень, публікацій, Інтернет-контенту та медійних статей політичних лідерів за допомогою методів статистичного та компаративного аналізу.

**Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях.** Результати дослідження достатньо повно представлені у авторських публікаціях. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження викладено у трьох одноосібних публікаціях автора та однієї у співавторстві.

Апробація результатів дослідження відбувалась на Всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, круглих столах, багаточисленних університетських наукових заходах.

**Практична значимість дослідження.** Аналітичні дані, що містяться у дисертації, можуть стати цінним інструментом для впровадження ціннісних критеріїв оцінки ефективності харизматичних лідерів як у внутрішньому середовищі країни, так і на світовій політичній арені. Рекомендації та висновки, які представлені у роботі, стануть у нагоді соціологам та політологам для визначення якісних критеріїв соціально-політичних досліджень. Для державних діячів і політичних лідерів ці рекомендації можуть допомогти в більш ефективному розвитку та залученні різних інструментів у процеси політичної комунікації та партисипації. Крім того, експерти з політичного менеджменту та маркетингу зможуть скористатися цими висновками для проведення більш ефективних політичних кампаній. Основні теоретичні доробки, сформульовані у дослідженні, можуть бути корисними у різних наукових галузях і в навчальному процесі вищих навчальних закладів України. Вони можуть використовуватися при розробці та вдосконаленні курсів для різних навчальних дисциплін, таких як "Політологія", "Психологія" та "Публічне управління та адміністрування".

- Дискусійні питання та зауваження.** Позитивно оцінюючи представлене П. Л. Гайдаєнко дисертаційне дослідження, вважаю за необхідне вказати на окремі недоліки, які, на мій погляд, містяться у роботі:
1. бажано було б більш ретельно проаналізувати джерельну базу та удосконалити методи дослідження, використані для збору та аналізу даних;
  2. недостатньо розкриті фактори, які можуть впливати на можливі помилки обробки або обмежень у зборі даних при дослідженні лідерів.

#### **Загальний висновок.**

Дисертація Павла Леонтійовича Гайдаєнка на тему «Харизматичне лідерство: порівняльний аналіз стилю керівництва в демократичних та

недемократичних системах» є самостійним науковим дослідженням, яке містить нові обґрунтовані результати. Структура та зміст дослідження відповідають поставленій меті.

Аналіз тексту дисертації підтверджує дотримання автором вимог академічної доброчесності. Робота повністю відповідає вимогам, передбаченим Постановою Кабінету Міністрів України № 44. від 12 січня 2022 р. «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а дисертант Гайдасенко Павло Леонтійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензент:

кандидат політичних наук, доцент кафедри  
політичних наук і права

Державного закладу «Південноукраїнського  
національного педагогічного університету  
імені К.Д. Ушинського

 Інна ПРОНОЗА

